

A HONVÉDELMI MINISZTERIUM TISZTHELYETTES SZAKKÉPZÉSÉNEK ÁTALAKÍTÁSA ÉS A FELNŐTTKÉPZÉS OKTATÁSI FELTÉTELEINEK MEGTEREMTÉSE

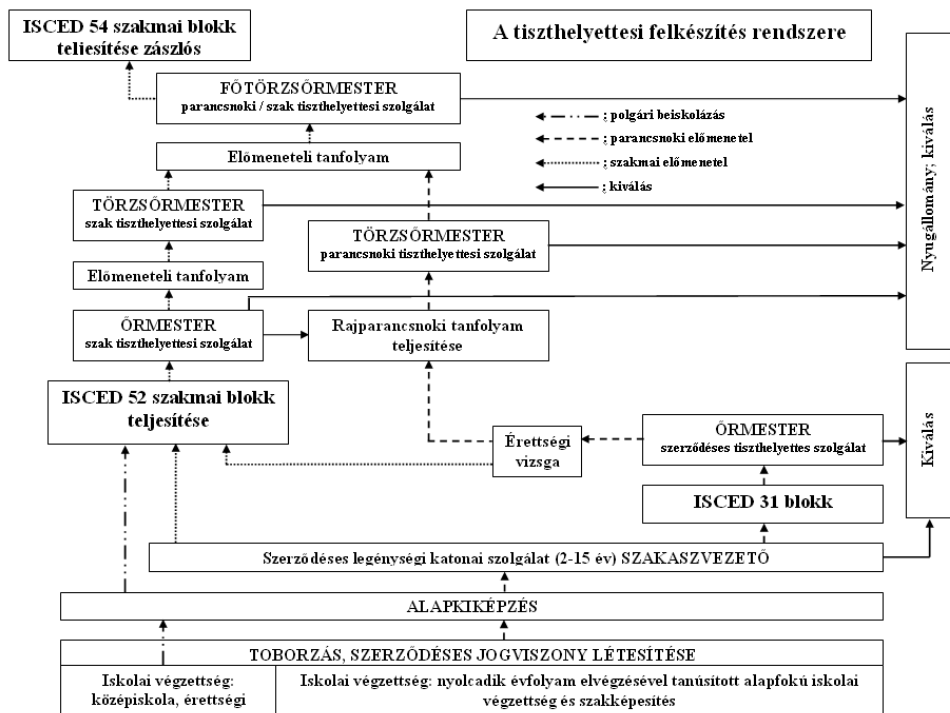
BEVEZETÉS

A Magyar Honvédség (továbbiakban: MH) tiszthelyettes-képzése egy összetett képzési rendszer, hiszen egyszerre foglalja magába az állománykategóriához tartozó rendfokozatok közötti előmeneteli tanfolyamokat, a nyelvképzést, a külföldi tanfolyamokat és természetesen a rendszer egyik fő pillérét jelentő katonai szakképzést (*1. ábra*).

Az előbb említett képzési szerkezet jól látható módon követi végig a tiszthelyettes egész pályáját, megvalósítva az egész életen át tartó tanulás alapelvét. Tartalmaz korszerű tanfolyami képzéseket és olyan szakképzést, amely a polgári képzés átalakulását megelőzve, már a korábbi dokumentációs rendszerben is blokkosítva – jelenlegi elnevezése szerint modulrendszerben – került megszervezésre. A rendszer figyelembe veszi a már megszerzett kompetenciákat és lehetőséget biztosít azok beszámítására is. A beszámítás szabályozott kereteit az adott területekhez tartozó jogszabályok teremtik meg.

Tekintettel a cikk terjedelmére, az egész képzési szerkezet, illetve az összes fejlesztési irány bemutatásra nem vállalkozhatunk, ezért csak a képzés egy részének – a címben szereplő tiszthelyettes szakképzés fejlesztési folyamatának –, ismertetését végzem el.

A szakképzési dokumentumok modulrendszerű és a kompetencialapú elveknek megfelelő kidolgozását – a polgári szakképzés átalakításának keretében – a Humán-erőforrás-fejlesztési Operatív Program 3.2.1 „Új szakképzési szerkezet” alprogramon belül valósította meg a honvédelmi tárca, hasonlóan más szakképesítésekért felelős minisztériumokhoz. A folyamat részletes bemutatásáról, annak nehézségeiről és eredményeiről a *Szakképzési Szemle* XXIII. évfolyam 2007/3. számában számoltunk be.

(Szerkesztette: Vartman György)

1. ábra. A tiszthelyettes képzési rendszere

Jelen írásunkban az elkészült programokra épülő új tiszthelyettes szakképzés bevezetésének folyamatát ismertetjük. A HM-szakképesítések megjelentetése az új Országos képzési jegyzékben, illetve a hozzájuk tartozó szakmai és vizsgakövetelmények, valamint az iskolarendszerű képzésekhez kötelező központi programok kidolgozása volt a folyamat kezdőlépése. A képzések megkezdéséhez ki kellett alakítani az előbb említett dokumentumokhoz kapcsolódó jogi szabályozást. A Honvédelmi Minisztérium (továbbiakban HM) felügyelete alá tartozó szakképesítések esetében a szakképesítésért felelős miniszter jelenteti meg rendeletben a szakmai és vizsgakövetelményeket, valamint közleményben kinyilvánítja, hogy az iskolarendszerű képzések esetében rendelkezésre állnak a központi programok.

Az eddigieken túl az intézmény működési feltételeit is biztosítani kell a képzés megkezdéséhez. Az iskola alapító okiratában az alapfeladatok közé kell felvenni az új szakképesítéseket, illetve azok iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli – felnőttképzés szerinti – oktatási módjait. Az iskolarendszerű képzésekhez szükséges még a működési engedélyek megszerzése, melyet a területileg illetékes főjegyzőségektől lehet beszerezni a működési engedélykérelem eljárási folyamatának teljesítése után. A felnőttképzés esetében a képzés megkezdéséhez minimális feltétel az illetékes regionális

munkaügyi központnál történő nyilvántartásba vétel, csak ezt követően lehet megkezdeni az intézmény és az oktatott felnőttképzési programok akkreditációját.

A tanulmányban ezt a folyamatot – az alapító okirat módosítását, a képzési dokumentumok kidolgozását és jogszabályi megjelentetését, valamint a képzések megkezdéséhez szükséges különböző működési engedélyek megszerzését – mutatjuk be, kitérve a buktatókra, a hibákra és a lehetséges kompromisszumos megoldásokra.

AZ EGYINTÉZMÉNYES KATONAI SZAKKÉPZÉS KIALAKULÁSA

A KATONAI SZAKKÉPZÉS HELYZETE A KILENCVENES ÉVEKTŐL NAPJAINKIG¹

Az elmúlt évtized minőségi változást hozott a tiszthelyettes-képzésben. A közoktatásról és szakképzésről szóló törvények, a kapcsolódó jogszabályok, valamint az MH gyökeres átalakítása nem csupán lehetőséget, hanem belső igényt is jelentett a „hagyományos” tiszthelyettes-képzés megváltoztatására. Magyarország csatlakozott a koppenhágai folyamathoz, mely a szakképzés területén elfogadott ajánlások alkalmazását jelenti. Az ajánlások figyelembevételével folyik a hazai szakképzés átalakítása, melyhez a tiszthelyettes szakképzés modernizálása is kapcsolódik, annak szerves részeként.

A kilencvenes évek második felében teremtődött meg annak a feltétele, hogy a tiszthelyettes-képzés katonai szakképzésként működhessen. Az 1995. évi országgyűlési határozat² alapján dolgozták ki a honvédség átalakításának középtávú tervét, melynek részeként a honvédelmi miniszter 1996-ban Budapesten, Szentendrén és Szolnokon alapított új katonai szakképző iskolákat. Ezekben az intézményekben a képzés megfelelt a közoktatási és a szakképzési törvények előírásainak, de figyelembe vette a honvédség jellegéből adódó sajátosságokat is. Az alábbiak a képzés főbb jellemzői:

- a katonai szakképzés az ország iskolai rendszerű szakképzésének szerves része lett, a szakokat felvették az OKJ-be;
- a szakképzés követelményrendszere egyenértékű a jogszabályban megjelölt polgári szakképesítéssel, az állam által elismert szakképzettséget biztosít;
- az érettségi vizsga lett az egyik feltétele a katonai szakképzés intézményeibe történő bejutásnak.

Az érettségire épülő képzés rövid idő alatt, megfelelő katonai és jó szakmai felkészültségű hivatásos tiszthelyetteseket indított el a katonai pályán, amit a képzési rendszert tanulmányozó külföldi szakemberek is elismertek. A három oktatási intézményben öt év alatt 2258-an szereztek államilag elismert katonai szakképzettséget.

1 Szűcs Endre-Vartman György: A tiszthelyettes képzés fejlődése. A katonai előképzés egy újszerű lehetősége. Humánszemle, 2006/különszám, 89-106. oldal alapján.

2 Országgyűlési határozat: A 88/1995. (VII. 6.) OGY határozat „a Magyar Honvédség hosszú, valamint középtávú átalakításának irányairól és létszámáról”.

Az intézmények a hivatásos tiszthelyettes-képzés mellett részt vettek a nem katonai oktatási intézményekben végzetek tanfolyamrendszerű felkészítésében, a szerződéses tiszthelyettesek központi képzésében, az érettségivel nem rendelkezők érettségi vizsgára történő felkészítésében, a tartalékos alegységparancsnokok képzésében és komoly szerepet vállaltak a pályán lévők idegen nyelvi képzésében is.

A haderő átalakítása, a tiszthelyettesi létszám és a beosztások mennyiségének jelentős növelése, a tiszthelyettesekkel szemben támasztott új követelmények, az új előmeneteli rend és a hivatásos haderő irányába történő elmozdulás hatással volt a tiszthelyettes-képzésre is. Az 1999. évi decemberi kormányhatározat előírta a tiszthelyettesek hatékony képzését és továbbképzését biztosító koncentrált szakképző intézmény létrehozását.

Az intézményrendszer átalakítása közel 2 évig tartott és 2001. augusztus 1-jei hatállyal – az addig működő három katonai szakképző iskola jogutódjaként – megte-remtődtek az egyintézményes tiszthelyettes-képzés alapfeltételei. A képzés központja a Magyar Honvédség szentendrei Központi Tiszthelyettes Szakképző Iskolája lett. Az oktatási intézmény rendelkezett a honvédelmi miniszter által kiadott alapító okirattal és a törvényes működést biztosító működési engedéllyel, amit Pest Megye Önkormányzatának főjegyzője adott ki. Az oktatási intézmény neve 2003. június 1-jétől Magyar Honvédség Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskolára, majd 2004-ben újabb név és szervezeti változás eredményeként, Magyar Honvédség Kinizsi Pál Tiszthelyettes Képző Központra módosult. A szervezeti változás folyamán megtörtént az alapító okirat módosítása is. Ennek nyomán a törvényességi felügyeletet ellátó Pest Megye Önkormányzatának főjegyzője ideiglenes működési engedélyt adott az intézménynek. Ehhez csatolta azoknak a feltételeknek a meghatározását, melyek teljesítése esetén megtörténhet a végleges működési engedély kiadása. A feltételek teljesítése megtörtént 2005 tavaszán, és az intézmény régi-új névvel – Magyar Honvédség Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola – 2005. július 1-jétől folytatta feladata ellátását.

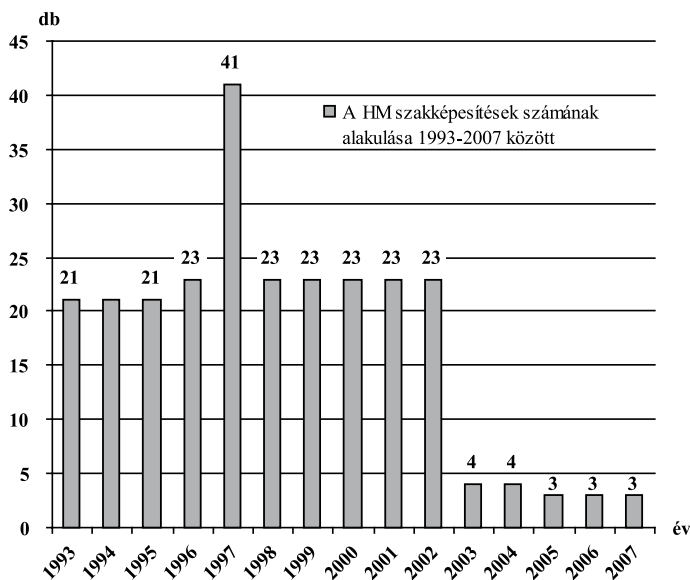
Az önkéntes haderőre történő áttérés elengedhetetlen része a tiszthelyettesek szak-
képzésének felülvizsgálata, és a 21. század hadseregével szemben támasztott követ-
elményeknek megfelelő képzési rendszer kialakítása a számukra. Olyan szakképzés
kialakítása és működtetése került napirendre, amely:

- erősíti a tiszthelyettesi alapképzés katonai-szakmai jellegét, lehetővé teszi az előmeneteli rendnek és a szakmai struktúrájának megfelelő beosztások betöltéséhez szükséges végzettség és szakképzettség megszerzését;
- rugalmas, átjárható, széles programkínálattal és korszerű képzési szerkezettel rendelkezik és ráépíthető a MH át- és továbbképzési rendszerére;
- a hazai és a NATO beosztások követelményeinek megfelelő felkészítést biztosít;
- lehetővé teszi a képzési összetétel és a beiskolázási létszámok szükség szerinti változtatását;

- biztosítja az önkéntes haderő képzési igényeihez igazodó, hosszú távon fenntartható, valamint költséghatékonyan működő oktatási intézmény kialakítását és működtetését;
- igazodik az országos szakképzési elvekhez (biztosítja a kompetencia-alapú képzést, érvényesíti az életen át tartó tanulást, valamint megvalósítja az értékhozzáadás elvét).

Széles körben véleményezték a tiszthelyettesek képzési rendszerének elkészült tervezetét, és 2002. február 6-án a Kamarai Jogkört Gyakorlók (továbbiakban KJGY-k) értekezletén a Honvédelmi Minisztérium szakmai felügyeletet ellátó főosztályának munkatársai ismertették a képzési rendszer megújítására tett javaslatokat. Az új képzési rendszerhez szükséges volt a képzési szerkezet és tartalom módosítása is, mert szemléletváltást igényelt a jövőre történő felkészülés. Abból indultak ki, hogy a tiszthelyettesi alapképzésben csak a tervezett legalacsonyabb tiszthelyettesi beosztás ellátásához szükséges ismeretanyagot kell átadni. A konkrét beosztásra történő felkészítésre az első beosztásra felkészítő tanfolyam hivatott. A tiszthelyettesi pályán történő előmenetelt pedig az át- és továbbképzések rendszere biztosítja.

A tiszthelyettesek alap- és kiegészítő alapképzését a jövőben is az országos szakképzés részeként, szakképzés formájában, modulrendszerben felépítve tervezték folytatni. A szakokat (ágazatokat) szűkítették és a KJGY-k igényeit is figyelembe véve állították össze.

(Szerkesztette: Vartman György)

2. ábra. A HM-szakképesítések számának alakulása 1993-2007 között

A 2. ábrán látható, hogy az elmúlt években milyen mértékben csökkent a honvédelmi tárca felügyelete alá tartozó szakképesítések száma. Az utóbbi évek változása

megelőzte a hazai szakképzés egészének átalakítását, illetve a hazai szakképesítések tartalmi változtatásával összhangban valósult meg.

Igazolta a tiszthelyettes szakképzés felülvizsgálatát az iskolai rendszerű szakképzés munkaerőpiac által igényelt korszerűsítésére irányuló intézkedésekről szóló 2015/2003. (I. 30.) Korm. határozat, mely szerint a kormány kötelezte a szakképesítésekért felelős minisztereket, hogy az OKJ korszerűsítése során tegyenek intézkedéseket a kompetenciaalapú bemeneti rendszer követelményeinek és a képzéshez szükséges dokumentumok kidolgozására.

Az oktatási tárca arra törekedett, hogy az európai normáknak megfelelő, országosan elismert szakképesítési rendszert hozzon létre úgy, hogy egységes legyen a szakképesítések OKJ-be történő felvételéhez és nyilvántartásához szükséges dokumentációk formája, illetve a magyar szakképzési jegyzék szerkezeti felépítésében is igazodjon a nemzetközi trendekhez. A példának tekintett fejlettebb szakképzéssel bíró országokhoz hasonlóan a hazai szakképesítések igen magas számának csökkentése is indokolt volt.

A hazai szakképzés rendszerének és tartalmának megújítása és átalakítása megkezdődött és napjainkban is folytatódik. A hazai szakképzés átalakításával hozzájárulunk az egységes európai szakképzés rendszerének megteremtéséhez. Az átalakított szakképzésben szerzett képesítések biztosíthatják az európai munkaerőpiacon történő megjelenést és elhelyezkedést. A munkaerőpiacon való megmaradás csak akkor lehetséges, ha a munkavállaló rendelkezik korszerű szakképesítéssel.

Az MH – felmérve a tiszthelyettesi utánpótlásra vonatkozó igényeit – megtervezte a szakképesítések számának csökkentését. Ennek megfelelően a honvédelmi miniszter – mint szakképesítésért felelős miniszter – felelősségi körében, a 37/2003. (XII. 27.), az Országos képzési jegyzékről” szóló OM rendeletben háromféle szakképesítést – „Honvéd tiszthelyettes I.”, „Honvéd tiszthelyettes II.” és a „Honvéd zászlós”) – határozott meg, melyeket később az új „az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzékbe történő felvétel és törlés eljárási rendjéről” szóló 1/2006. (II. 17.) OM rendelet sem változtatott meg jelentős mértékben.

A képzést modulrendszerben valósították meg, ezzel biztosítva a képzések közötti átjárhatóságot, az egymásra épülés és a kompetenciaalapú beiskolázás feltételeit. A modulok egymásra épültek, így az értékhozzáadás elvének biztosítása mellett megvalósíthatónak bizonyult a „szükséges és elégséges” képzési elve is.

A katonai szakképzés reformja a polgári képzések átalakítását megelőzve, korábban megkezdődött, kialakítva a modulrendszerű szakképzési és az új követelményeknek megfelelő intézményi szerkezetet (MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola). A képzés megkezdéséhez rendelkezésre álltak a 15/2004. (VI. 18.) és az ezt kiegészítő 34/2005. (VIII. 24.) HM rendeletekben megjelentetett szakmai és vizsgakövetelmények, valamint az oktatás megszervezéséhez szükséges általános irányelvek és tantárgyprogramok. A dokumentumok alkalmasak voltak a modulrendszerű szakképzés megszervezésére, de a követelményeket a régi elveknek megfelelően rögzítették,

azaz nem tartalmazták az ismeretek kompetencia megközelítésű, valamint feladat- és tulajdonságprofil alapján történő meghatározását.

AZ MH KINIZSI PÁL TISZTHELYETTES SZAKKÉPZŐ ISKOLA FELNŐTTKÉPZÉSI FELADATOKAT MEGJELENÍTŐ ALAPÍTÓ OKIRATÁNAK ELŐKÉSZÍTÉSI FOLYAMATA

Az országos szakképzés átalakítási céljai szerinti új elveknek megfelelő képzési dokumentumok kialakítása a HEFOP 3.2.1 „Új szakképzési szerkezet” alprogram keretében kezdődött meg, melynek végrehajtására más minisztériumokkal együtt a honvédelmi tárca is elkötelezte magát. A HM-szakképesítések száma a program eredményeként elkészült „az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzékbe történő felvétel és törlés eljárási rendjéről” szóló 1/2006. (II. 17.) OM rendeletben sem változott. Összhangban a program követelményeivel, sokkal dominánsabban jelent meg a már korábban is igényként felmerülő felnőttképzési feladatok ellátása.

Az MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola levelezőrendszerű szakképzés keretében is ellátott felnőttképzési feladatokat az ismertett időszakban, de ezek az alapító okiratában nem jelentek meg hangsúlyosan. Az alapító okiratban 2005. és 2007. év közötti időszakban végrehajtott módosítások³ elsősorban a HM szervezetében bekövetkezett változásokhoz igazodtak. Ezek során az oktatásirányítási feladatok ellátása súlyos veszteségeken ment keresztül, hiszen a területen dolgozó szakemberek száma egy egész főosztályról rövid idő alatt négy-öt főre csökkent. Bár 2007. január 18-tól rendelkezett felnőttképzési regisztrációval⁴ az iskola, de az új modulrendszerű, kompetencia alapú szakmai és vizsgakövetelmények megjelentetésével, és a képzések 2008. szeptember 01-jétől tervezett indításával szükségessé vált az új alapító okirat előkészítése során a felnőttképzési feladatok jogszabályi hivatkozásainak szerepeltetése és a feladatellátáshoz kapcsolódó tevékenységi körök pontosítása, valamint az új TEÁOR szerinti besorolások megjelentetése.

Az új 1/2006. (II. 17.) OM rendeletben kiadott OKJ-ben szereplő HM-szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek rendeletben történő megjelentetésével és az új képzések bevezetésével megváltozott az intézmény tevékenységi köre, ezért az oktatásirányítás számára kötelező feladatot jelentett az alapító okirat módosítása. Az intézményi alapidokumentumban bekövetkezett változások miatt a székhely szerint illetékes Pest Megye és a telephely szerint illetékes Jász-Nagykun Szolnok Megye főjegyzőjéhez még a működési engedély módosítási kérelmét is elő kellett készíteni a 2008. évi szeptemberi tanévkezdés érdekében.

A korábbi 105/2007. (HK 16.) HM határozatban kiadott régi alapító okiratra épülő, és annak módosításával kapcsolatos feladatok előkészítése 2008 márciusában és áprilisában kezdődött meg. Az oktatási területért felelős HM Személyzeti Főosztály

3 Alapító okirat módosítások: 93/2005. (HK 12.) HM határozat, 172/2005. (HK 1/2006.) HM határozat és a 105/2007. (HK 16.) HM határozat.

4 Felnőttképzési regisztráció: Nyilvántartási száma: 13-0007-07.

főosztályvezetőjének jóváhagyását is bíró feljegyzés 2008. március 26-án került jóváhagyásra. A feljegyzés a következő javaslatokat tartalmazta:

- a felnőttképzésről szóló 2001. évi CI. törvény szerepeltetése a preambulumban;
- a felnőttképzési feladatok megjelenítése a költségvetési szerv típusának megadásánál;
- a szolgálati előjárói feladatok megnevezésének pontosítása;
- az állami feladatként ellátandó alapfeladatok esetében az új modulrendszerű képzés és a felnőttképzés szerepeltetése, valamint az alapkiképzési feladatok megjelenítése;
- valamint a beiskolázási létszámok esetében a felnőttképzés levelező munkarend szerinti szerepeltetése.

Ekkor még tervként szerepelt a működési engedély megszerzésén és a szeptemberi képzés indításon túl, az iskola felnőttképzési és program-akkreditációja is. A feladatok előkészítésének érdekében 2008. április 24-én került sor az iskola oktatóinak felkészítésére a végrehajtandó feladatokkal kapcsolatban, közösen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet munkatársaival. Azonban hamarosan kiderült, hogy a rendelkezésre álló rövid idő alatt az iskola működési engedélyének megszerzésén és a felnőttképzési regisztráción – azaz a felnőttképzés indításának minimális feltételeinek előkészítésén – túl, mást már nem lehet előkészíteni és célul kitűzni ilyen rövid idő alatt.

A HM Személyzeti Főosztály 2008. április 07-én értekezletekre hívta az érintett szervezeteket⁵ és ismertette velük a módosítási tervezetet. A BKV sztrájk következményeként, sajnálatos módon, csak a HM Tervezési és Koordinációs Főosztály és az iskola képviselői tudtak megjelenni. Az értekezletet ennek ellenére lebonyolították, és a jelenlévők megállapodtak abban, hogy a megbeszélésről készült jegyzőkönyvet – mely tartalmazta az addig megvitattott és elfogadott javaslatokat – minden érintett számára megküldik véleményezésre, majd a beérkezett javaslatokat egy újabb értekezlet keretében megvitatják. Már az első alkalommal – a Pest Megye Önkormányzat főjegyzője által delegált szakértő javaslatára – elvetésre került az iskola, mint költségvetési szerv típus módosítása, valamint felmerült az alapkiképzéssel kapcsolatos feladatok pontosításának szükségessége a feladatot végrehajtó (MH Központi Kiképző Bázis) és a felügyelő szerv (HM Hadművelési és Kiképzési Főosztály) távollévő képviselőivel történt egyeztetést követően. A preambulumból adódóan az is kiderült, hogy az elkészítendő módosítást egységes szerkezetű új alapító okiratként, és nem módosításként kell megjelentetnünk.

Az értekezletről készült feljegyzés megküldése biztosította, hogy minden szervezettel megtörténjen a szakmai kapcsolatfelvétel. Már az elfogadott módosításokat tartal-

5 Érintett szervezetek: HM Haderőtervezési Főosztály, HM Közgazdasági és Pénzügyi Ügynökség, HM Tervezési és Koordinációs Főosztály, HM Jogi Főosztály, HM Hadművelési és Kiképzési Főosztály, MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola, MH Központi Kiképző Bázis.

mazó tervezet került véleményezésre, de ez jogszabályba ütköző módon szeretne volna megváltoztatni a szolgálati előjárói feladatok megnevezését. Ezt többen észrevételezték – MH Központi Kiképző Bázis, HM Jogi Főosztály –, ezért ez a javaslat, a május 9-i második értekezleten már nem is szerepelt. A további két javaslat közül az egyik – az alapkiképzési feladatok megjelölése – azonban heves szakmai vitákat váltott ki. Ez a feladat ez idáig csak az MH Központi Kiképző Bázis feladatai között szerepelt, de az alapkiképzés az OKJ-s képzések részét is képezi, ezért az alapfeladatok mellett – konszenzusos álláspontként – az iskola tevékenységeinél is fel lehetett tüntetni. A másik javaslat, a szerződéses legénységi állomány szakirányú szakmai felkészítésének szerepeltetése az iskola alapfeladatai között, hasonlóképpen elfogadásra került. További problémát jelentett az iskola hallgatói létszám meghatározása és egyeztetése az MH létszámadataival, hiszen az iskola egyben MH intézmény is, amely hatással van az engedélyezett keretszámokra.

A két egyeztetés eredményeként kialakult az a szövegtervezet, amely már az összes érintett szervezet egyetértésének, valamint a Magyar Honvédség érdekeinek megfelelően tartalmazta az MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola feladatait és biztosította a felnőttképzési feladatok teljesíthetőségét.

Természetesen a tervezet ekkor még nem lehetett teljes, hiszen a szakmai és vizsgakövetelményekkel kapcsolatos HM rendelet még nem jelent meg, azaz az alaptevékenységek megadásánál nem lehetett rögzíteni a rendeletszámot. További gondot jelentett a működési engedély kérelmének beadásáig a HM közlőnyben történő megjelölés. Mivel az alapító okirat az eljáráshoz kötelezően csatolandó dokumentum, ezért azt, a megjelentető közlőny hiteles másolataként vagy az elosztón⁶, a záradékban feltüntetve eredeti példányban kell a főjegyzőségeknek benyújtani. A közlés 2008. július végéig nem volt biztosítható, ezért még a második értekezlet során eldöntésre került a főjegyzőségek elosztón történő szerepeltetése.

Az így kialakított alapító okirattervezet – az SZVK rendelet száma nélkül – 2008. június végén került közzétételre a Honvédelmi Minisztériumon belül, így a HM Tervezési és Koordinációs Főosztályhoz beérkezett vélemények alapján július elejére már készen állt az a változat, amelyből már csak a katonai szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeit kiadó HM rendelet száma hiányzott. Az említett rendelet pár nappal később, július 19-én került megjelentetésre a Magyar Közlönyben, de a rendeletszámot már a közlőny szerkesztőségbe történő leadáskor tudni lehetett, így a HM Személyzeti Főosztály 2008. július 15-én kelt levelében kezdeményezett miniszteri jóváhagyást követően, a felnőttképzési feladatokat is tartalmazó 92/2008. HM határozatban⁷ kiadott alapító okirat 2008. július 18-án kerülhetett aláírásra a honvédelmi miniszter által.

6 Elosztó: A dokumentum záradékának részeként megmutatja, hogy a különböző sorszámozott példányokat mely szervezetek kapják meg.

7 92/2008. HM határozat: Az alapító okirat a Honvédelmi Közlöny 2008. évi 13. számában került kihirdetésre augusztus 18-án.

A HM-SZAKKÉPESÍTÉSEK SZVK RENDELETÉNEK MEGJELENTETÉSE

A HEFOP 3.2.1 program 2006. év végén, 2007 tavaszán befejeződött. A program keretében elkészültek az új 1/2006. (II. 17.) „az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzékbe történő felvétel és törlés eljárási rendjéről” szóló OM rendeletben szereplő HM-szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményei és az iskolai rendszerben oktatható szakképesítésekhez tartozó központi programok.

A képzéseket mégsem lehetett 2007 szeptemberétől megkezdeni az iskolákban. A képzések indításához a tanévkezdés előtt meg kellett volna jelentetni az új SZVK rendeleteket, ki kellett volna adni a központi programokat, valamint az iskolánkat is fel kellett volna készíteni az új rendszerű képzések elindítására. Módosítani kellett volna az iskola alapító okiratát, és a tevékenységi kör változásából adódóan, új működési engedélyeket kellett volna beszerezni a székhely és a telephely szerinti illetékes főjegyzőségektől. A rendelkezésre álló idő nagyon kevés volt erre a feladatra, ezért a Szociális és Munkaügyi Minisztérium vezetésével 2007 tavaszán a szakképesítésért felelős tárcák között megtartott szakmai értekezleten a tárcák jelenlévő képviselői, a 2008. szeptemberi képzésindítás előkészítésében egyeztek meg.

AZ SZVK RENDELET KIADÁS ELŐKÉSZÍTÉSÉNEK ELŐZMÉNYEI

A HEFOP program eredményeként elkészült szakmai és vizsgakövetelményeket korábban, míg a központi programokat a Szociális és Munkaügyi Minisztérium a 2007. szeptember 26-án kelt levelében küldte meg a Honvédelmi Minisztérium részére. Levelükben felszólították a tárcát, hogy a szakképzésről szóló 1993. évi LXXVI. törvény 5. § (1) bekezdés a) és a (2) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően mihamarabb intézkedjenek a megküldött dokumentumok megjelentetéséről.

A megjelentetést hátráltatta, hogy az új OKJ rendeletben szereplő HM-szakképesítések képzési időtartamára vonatkozó adatok nem voltak összhangban a megküldött központi programmal. A „Honvéd tiszthelyettes I-es” szakképesítés a korábbi terveknek megfelelően még mindig két éves képzési időtartammal szerepelt az új OKJ-ben, míg a központi programja az egy éves képzésnek megfelelően készült el. Ezt az ellentmondást már a folyamat elején fel kellett oldani, ezért a tárcá a Szociális és Munkaügyi Minisztériumnak megküldött 2008 januárjában kelt levelében kezdeményezte a „Honvéd tiszthelyettes I-es” szakképesítés esetében a képzési év és az óraszám 2 év 2000 óráról, 1 év 1320 órára, míg a „Honvéd tiszthelyettes II-es” szakképesítés esetében a képzési óraszám 1000-ról, 1120 órára történő módosítását. A két részszzakképesítés („Alapfokú katonai vezetőhelyettes I-II.”) óraszámának pontosítása⁸ már korábban megtörtént, hiszen azok azonos tartalommal és azonos órászámmal

8 Részszzakképesítés óraszámának pontosítása: „az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzékbe történő felvétel és törlés eljárási rendjéről szóló 1/2006. (II. 17.) OM rendelet módosításáról” szóló 35/2007. (XII. 21.) SZMM rendeletben jelent meg, hatályos 2007. XII. 29-től.

(630 óra) az átjárhatóságot biztosítva szerepelnek az iskolai rendszerben is oktatható és az előbb említett két szakképesítésünk esetében.

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium a jelzett problémák megoldása után elkészített OKJ rendeletmódosítást 2008 áprilisában küldte meg a tárcának közigazgatási egyeztetésre. A tervezet a tárca szándékainak megfelelően tartalmazta a képzési adatokat, ezért az egyetértésünkről tájékoztattuk a Szociális és Munkaügyi Minisztériumot, melynek eredményeként az új képzési adatok „az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzékbe történő felvétel és törlés eljárási rendjéről szóló 1/2006. (II. 17.) OM rendelet módosításáról” szóló 8/2008. (VI. 13.) SZMM rendeletben jelentek meg 2008. június 28-i hatállyal.

AZ SZVK RENDELET KIADÁSÁNAK ELŐKÉSZÍTÉSE

Látható, hogy az SZVK rendelet megjelentetéséhez több folyamatnak kellett párhuzamosan befejeződnie. Egyszerre kellett megtenni az új OKJ rendelet módosítását és a rendeletalkotás lépéseit.

A rendelettervezet belső köröztetése, szakmapolitikai egyeztetés

A rendelettervezet belső köröztetését 2008. január végén kezdeményezte a feladat végrehajtásáért illetékes HM Személyzeti Főosztály. A tervezetet a korábbi „a katonai szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról” szóló 15/2004. (VI. 18.) HM rendelet mintájára, a HEFOP program keretében kidolgozott és a Szociális és Munkaügyi Minisztérium által a tárca részére megküldött szakmai és vizsgakövetelmények tartalmának megfelelően, valamint a kezdeményezett OKJ módosításnak megfelelően készítettük elő.

A tervezet a mellékletben található Jegyzékben tartalmazta a HM-szakképesítések felsorolását ágazat és szakirány szerint, valamint a kimenetekhez tartozó Kamarai Jogkört Gyakorló (KJGY) szervezeteket. A szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek leírása szintén a mellékletben szerepelt, „a szakmai és vizsgakövetelmények formai előírásairól” szóló 1/2006. (VII. 5.) SZMM rendeletben megfogalmazott formai előírásoknak megfelelően.

A belső köröztetés eredményeként 2008. február 20-ig beérkező véleményekből a HM Jogi Főosztály javaslatára pontosításra került az 1. §-ban található és a rendelet hatályára vonatkozó 1) bekezdés, valamint az ugyanebben a paragrafusban megnevezett és a mellékletek magadására és megnevezésére vonatkozó bekezdések. A 3. § 2) bekezdésében szereplő hatályon kívül helyezésnél nem csak a korábbi alaprendeletként szereplő 15/2004. (VI. 18.) HM rendeletet, hanem az azt kiegészítő és módosító 34/2005. (VIII. 24.) HM rendeletet is fel kellett tüntetni.

A KJGY szervezetektől és a HM főosztályoktól érkező további vélemények elsősorban stilisztikai pontosításokat és kevésbé a mellékletekben szereplő szakmai és vizsgakövetelmények tartalmát érintő javaslatokat tartalmaztak. Előfordult olyan eset

is, hogy a felvetett probléma inkább szakmai tájékoztatlanságról árulkodott. A legtöbb használható és bedolgozható módosító javaslat a „Honvéd tiszthelyettes I.”, a katonai informatikai-rendszer üzemeltető ágazat, a katonai informatikai-rendszer üzemeltető szakirány képzéssel kapcsolatban és a térképészeti és tereptani ismeretekkel kapcsolatos kompetenciák és a szükséges eszközök, felszerelések szakszerű megfogalmazásával – amit az MH Geoinformációs Szolgálat készített – kapcsolatban érkeztek be.

Érdekes volt, hogy a szakmai ismeretek típusainak, a szakmai készségek szintjeinek és fogalmuknak a hiánya már ekkor felvetődött, de az előkészítők ekkor még azt gondolták, hogy ezek meghatározását és leírását a Szociális és Munkaügyi Minisztérium központilag jelenteti meg rendeletben, hiszen ezt a tartalmat az egész szakképzésre vonatkoztatva, egységesen kellett értelmezni. A szakmai és vizsgakövetelményekben szereplő kompetencia-leírások módosításakor körültekintően kellett eljárni, hiszen azok a központi programok tartalmát is képezték, éppen ezért a változtatáskor, a javításokat ez utóbbi dokumentumokban is el kellett végezni.

A javaslatok beépítését március elejére végezte el a HM Személyzeti Főosztály, majd ezt követően az új tartalomra vonatkozó szakmai indoklással együtt küldte meg a már módosított tervezetet a HM Jogi Főosztály részére, további államigazgatási eljárásra. A szakmapolitikai munkacsoport véleménye meglepőnek tűnt. Az állásfoglalásuk értelmében az anyag csak az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériummal történt előzetes egyeztetést követően, a szabályozás szükségességének és célszerűségének részletesebb indoklása, valamint a költségvetési hatások bővebb bemutatása után volt további közigazgatási egyeztetésre bocsátható. Ez az álláspont azért is volt meglepő, hiszen a HM-szakképesítéseket megjelenítő új HM rendelet a magyar szakképzés átalakítását célzó kormányzati folyamattal összhangban került előkészítésre.

Szakképesítéseink dokumentumainak kidolgozása, 2004-2006 között a Humán-erőforrás-fejlesztési Operatív Program 3.2.1 „Új szakképzési szerkezet” alprogram keretében, Európai Uniói források és HM-szakértők bevonásával a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet jogelődjének a Nemzeti Szakképzési Intézetnek a szakmai irányításával kerültek kidolgozásra.

Az új, kompetencia alapú, modulszerű követelményeknek megfelelő HM-szakképesítések vizsgakövetelményeit megjelenítő HM rendelet, a mellékletében jelzett katonai szakmai felügyeletet gyakorló szervezetek (Kamarai Jogkört Gyakorlók) egyetértésével, bevonásával és támogatásával került kidolgozásra. A HM-tárca a rendelet megjelentetésével annak az elvárásnak is meg kívánt felelni, melyet a Szociális és Munkaügyi Minisztérium több alkalommal is jelzett írásban, illetve a minisztériumok közötti egyeztetés során, miszerint a szakképesítésért felelős miniszterek az iskola-rendszerű képzések keretében 2008. szeptember 01-jével lehetőleg egységesen kezdjék meg az új rendszerű képzéseket. A sorozatos HM szakmai egyeztetéseket követően meg lehetett állapítani, hogy a rendelettervezet tartalma illeszkedik a HM-tárca képzési koncepciójához, és követelményeiben megfelel a Magyar Honvédség igényeinek.

A fentiek alapján, valamint a HM-felügyelet alá tartozó szakképesítések képzéseinek 2008. szeptember 01-jétől iskolarendszerben történő indításához feltétlenül szükséges volt a rendelettervezet megjelentetése, mellyel a HM-tárca is hozzájárult az új, átalakuló szakképzés jogszabályi környezetének egyszerűsítéséhez és egységes bevezetéséhez. A 15/2004. (VI. 18.) HM rendeletet leváltani szándékozó, új HM rendelettervezetben szereplő HM szakképzési szerkezet lényeges eltérést nem tartalmazott a korábbi képzési rendszerhez képest. Az új Országos képzési jegyzék szellemiségének, a munkaerő-piaci elvárásoknak és a HM-tárca igényeinek megfelelően új elemként jelent meg képzéseink felnőttképzési formában történő indíthatósága, de nem igényelt jelentős többletforrás felhasználást a HM költségvetésből fenntartott egyedüli képzési feladattal felhatalmazott MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola fenntartásában, valamint a szakképesítésért felelős miniszter hatáskörébe utalt feladatokat ellátó szervezetek működtetésében.

Természetesen a kért indoklást előkészítettük és 2008. április 04-én meg is küldtük a HM Jogi Főosztályon keresztül, de azért az mindenképpen megállapítható, hogy ez az álláspont nem segítette, hanem legalább egy hónappal hátráltatta a HM-szakképesítések 2008 szeptemberétől történő indíthatóságát.

A rendelettervezet külső köröztetése

A szakmapolitikai munkacsoport egyetértő véleménye után a további közigazgatási egyeztetés eredményeként beérkezett érintett minisztériumok szakmai véleményét 2008. május 5-én küldte meg a HM Jogi Főosztálya a HM Személyzeti Főosztálynak.

A Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program 3.2.1 „Új szakképzési szerkezet” alprogram keretében kidolgozott új modulrendszerű, kompetencia alapú – a honvédelmi miniszter szakmai felügyelete alá tartozó – szakképesítések tekintetében, a HM rendelet-tervezet külső köröztetése során az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, az Oktatási és Kulturális Minisztérium, valamint a Szociális és Munkaügyi Minisztérium élt a véleményezés jogával. A vélemények beépítését a katonai szakképesítések szakmai tartalmának, a HM specialitások és a szakmai érdekek figyelembevételével végeztük el. A javaslatok beépítettségi szintjére vonatkozó indoklással eleget tettünk a Szociális és Munkaügyi Minisztérium levelében jelzett – ismételt egyeztetésre vonatkozó – kérésnek. A véleményeket és a módosításokat az alábbiakban minisztériumonkénti bontásban mutatom be.

• Szociális és Munkaügyi Minisztérium

A rendelettervezet további előkészítése során a legtöbb szakmai segítséget a Szociális és Munkaügyi Minisztérium szakmai véleménye adta. A tervezetet pontról-pontra véleményezték és a korábbi rendelet-előkészítési tapasztalatok alapján a hibák feltárása után javaslatot is tettek a problémás részek kijavítására.

A rendelettervezet nevének módosítására, a Kamarai Jogkört Gyakorló szervezetek megadási helyére, a mellékletek megnevezésére, a szakképesítéseink szakmai bemeneti követelményeinek megfogalmazására, a szakmai vizsgára bocsátás feltételeinek megfogalmazásra, vagy a rokon szakképesítéseink pontos megadására és a stilisztikai hibákra tett módosítási javaslatokat teljes mértékben figyelembe vettük.

Gondot okozott a „B” kategóriás jogosítvány, mint bemeneti követelmény megadása. A katonai szakfeladatok és a missziós feladatok ellátásához nélkülözhetetlen követelmény bemeneti feltételként került megadásra a szakképesítéseinknél. Az új OKJ – az 1/2006. (II. 17.) OM rendelet – azonban ezt a követelményt egy, a szakképesítés neve mögött feltüntetett, felsőindexben elhelyezett ¹-sel jelöli, adja meg. A rendelkezésre álló rövid idő alatt már nem volt lehetőség az OKJ rendelet ismételt módosítására, ezért ez, a katonai feladatok ellátásához szükséges fontos követelmény, kompromisszumos megoldásként a vizsgára bocsátási feltételeknél került feltüntetésre. A megszerzéshez szükséges feltételeket iskolai rendszerben az iskola, felnőttképzés keretében pedig a küldő alakulat biztosítja.

Nem lehetett minden véleményt figyelembe venni. Tekintettel a HM-szakképesítések esetében a fegyveres szolgálatból adódó specialitásokra, a képzés megkezdésének előfeltétele egy szigorú szakmai alkalmassági és egészségügyi vizsgálat, kifogástalan egészségügyi és pszichikai állapot, így a fogyatékkal élők pályakezdésére vonatkozó javasolt módosítások nem kerülhettek be a szakmai és vizsgakövetelményekbe.

A „Honvéd zászlós” szakképesítés esetében törlésre javasolták, a bemeneti feltételként a szakmai végzettség jelölő felső index ³-as jelölést. Figyelembe véve, hogy „az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzékbe történő felvétel és törlés eljárási rendjéről” szóló 1/2006. (II. 17.) OM rendelet 1. számú mellékletében, az „Országos Képzési Jegyzék 2007” táblázat 2. oszlopában, a 356. sorszám alatt a Honvéd zászlós szakképesítés a „Honvéd zászlós (az ágazat megjelölésével)”³⁷ formában szerepel, ezért ez a javaslatuk a jogszabályok közötti azonos névhasználatra való tekintettel, első lépésben nem került bedolgozásra. A képzés megkezdéséhez szükséges speciális feltételek megadására vonatkozó kérés beépítésre került a VII. Egyebek pontba.

A szakmai és vizsgakövetelményeket tartalmazó mellékletekben a KJGY szervezetet bemutató táblázat módosítására vonatkozó javaslatokat, a HM-szakképesítések működtetésére vonatkozóan – a kiemelten fontos tartalomra való tekintettel – a VII. Egyebek pontban, a kimenetek alapján, a HM szakmai érdekeknek megfelelően építettük be.

A szakképesítéseink kompetencia profiljának módosítására tett javaslatok is csak rendkívül kis mértékben kerülhettek bedolgozásra. A HM-szakképesítések kompetencia profiljának kidolgozása a speciális tananyagtartalom figyelembevételével, a katonai szakterminológia alkalmazásával, és a KJGY szervezetek HM Országos szakmai szakértői névjegyzékén szereplő szakembereinek bevonásával történt, ezért a szinonim kifejezéseként megadott javaslatokból – megértve az egységesítésre való törekvést az

OKJ-ben szereplő szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményei között – csak alig néhány kerülhetett felhasználásra.

Hosszú és elhúzódó vitát okozott a „Honvéd tiszthelyettes I-es” szakképesítés „Szerelő” ágazat két moduljának (2177-06, 2178-06) feladatprofiljában megjelenő „Üzemelteti a kerekes harc- és gépjárművek speciális berendezéseit (AVB, tűzoltó, éjjellátó, hajóhajtás, csörlő, daru)” szakfeladat, mely az álláspontjuk szerint „a munkavédelemről” szóló 1993. évi XCIII. törvény 51. § (1) bekezdésének és a vonatkozó „Emelőgép Biztonsági Szabályzat kiadásáról” szóló 47/1999. (VIII. 4.) GM rendelet értelmében csak államilag elismert szakképesítés birtokában folytatható. Természetesen ez a szakképesítés követelményként nem volt feltüntethető az adott ágazat esetében, hiszen ekkor szinte mindenkit kizártunk volna a Magyar Honvédségben a képzésből és a képzés időtartama alatt (1 év) sem lett volna megoldható az adott modul megkezdéséig a szakképesítés megszerzése.

A feladatot nem kívántuk törölni, ezért az említett ágazatok esetében a katonai specialitásokra hivatkoztunk, miszerint a terep- és harctéri körülmények között végzett szerelési munkák megkönnyítésének érdekében a műhelygépkocsik felszereléséhez tartozik a korlátozott emelési feladatok végrehajtására képes és a harcjárműre szerelhető szükségdaru. A műhelygépkocsira szerelhető emelőszerkezetek üzemeltetése a jármű szaktechnikai személyzetének feladata, mely nem igényel nagyobb szakértelmet és nem keverendő össze a polgári életben is használt, és kezelői jogosultsághoz kötött emelőszerkezetekkel, ezért a kezelői jogosultság szerepeltetésének szükségességét – a javaslattal ellentétben – nem tartottuk indokoltnak.

A „Honvéd tiszthelyettes II.” (az ágazat megjelölésével) szakképesítés esetén felmerült kompetencia alapú bemenet sem kerülhetett beépítésre. A képzés megkezdéséhez szükséges követelményként a nyolcadik évfolyam elvégzésével tanúsított alapfokú iskolai végzettséget, és az állam által elismert bármely szakképesítést jelöltük meg. Ez összhangban van „a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról” szóló 2001. évi XCV. törvény 79. § (1) bekezdésében foglaltakkal és megteremti annak a lehetőségét, hogy további ágazatok esetén, az ágazatoknak megfelelően jelöljük majd meg, a bemenként elfogadható szakképesítéseket.

A tiszthelyettesi állomány esetében általában középiskolai végzettség szükséges. A jogállásról szóló törvény is csak más – egyéb HM jogszabályban meghatározott – beosztások esetében engedélyezi a szakiskolai végzettséget. Figyelembe véve a profeszionális hadsereg érdekeit, a szakma rendkívüli veszélyességét, a HM-tárcának nem lehetett szándéka a kompetencia alapú bemenet biztosítása, ezért az erre vonatkozó javaslat nem kerülhetett beépítésre.

A HM-szakképesítések OKJ-ben szereplő adatainak pontosítása ekkor még folyamatban volt, de a HM rendelet-tervezetben már a módosított adatokkal köröztettük szakképesítéseinket. Természetesen a rendelet megjelentetését, a módosított OKJ rendelet kiadása után terveztük, de jeleztük, hogy örülnénk, ha ez mihamarább megtör-

ténne, hiszen az nagyban megkönnyítené a képzéseink 2008 szeptemberétől történő indításához szükséges jogszabályi és intézményi feltételek kialakítását.

• Oktatási és Kulturális Minisztérium

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium rövid, egy oldalas, véleményében a szakmai vizsgára bocsátásra vonatkozó javaslat egybecsengett a Szociális és Munkügyi Minisztérium szakembereinek véleményével, így az is az előbbieken ismertetett módon került beépítésre.

A preambulumba vonatkozóan külön véleményként fogalmazták meg a honvédelemért felelős miniszter katonai szakképesítésekért felelős miniszteri hatáskörének gyakorlására vonatkozó felhatalmazás megjelentetését, mely „a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény 97. § (1) bekezdésének f) pontjában foglalt feladatkörömben” jogszabályi hivatkozás beszúrásával került megadásra. Hibának rótták fel a KJGY szervezetek rövidített mozaikszavas megadását, ezért ezek helyett a teljes megnevezések kerültek bedolgozásra.

A jogosultságok folytonosságával kapcsolatban megfogalmazott, 3. § (3) bekezdés átgondolására, illetve törlésére vonatkozó javaslatot nem tudtuk figyelembe venni, mivel az, az új HM rendeletben megjelenő az 1/2006. (II. 17.) OM rendelet 1. számú mellékleteként kiadott Országos képzési jegyzékben szereplő, és a hatályon kívül helyezett, az Országos képzési jegyzékről szóló, 37/2003. (XII. 27.) OM rendelettel kiadott szakképesítések, szakmai és vizsgakövetelményeiben megfogalmazott képzések folytatásához szükséges jogosultságok megfeleltetését és ezzel együtt a zökkenőmentes képzés bevezetésének feltételeit biztosította.

• Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium két véleményt is küldött az első köröztetés során. Az első véleményük kissé túlfűtöttre sikerült, melyben érezni lehetett a szakmapolitikai egyeztetés során megfogalmazott szakmai válaszuk hatását. A később megküldött véleményük már csak a módosítási javaslatokra korlátozódott, a jogszabályi háttérre történő hivatkozással.

A preambulumból a szakmai vizsgáztatás folytatására feljogosító – a „szakképzésről” szóló 1993. évi LXXVI. törvény 5. § (1) bekezdésének b) pontjára történő – hivatkozás továbbra is a jogszabályban maradt. A megfogalmazott javaslatokkal ellentétben, a HM-tárca felügyelete alá tartozó szakképesítések speciális tartalmára és képzési körülményeire – haditechnika, éles fegyverek – való tekintettel, illetve a korábbi szabályozásnak megfelelően ebben a rendeletben is a „katonai szakképző iskola” névvel kívántuk megjelölni a képző intézményt, mint vizsgáztatási feladattal felruházott és egyedüli HM fenntartású középfokú intézményt. Így a névváltoztatás esetén sem válik szükségessé a rendelet módosítása.

A vizsgáztatás szempontjából az előbbi megfontolás alapján szerepeltettük a rendelet-tervezet 2. §-át, és e törekvésünk eredményeként található meg a jogi felhatalmazásban „a szakképzésről” szóló 1993. évi LXXVI. törvény 5. § (1) bekezdés b) pontja. A szakképzési törvény említett pontja, és az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium által is hivatkozott „a szakmai vizsga szervezésére való jogosultság feltételeiről” szóló 34/2003. (XII. 21.) OM rendelet 1. § (2) bekezdése is biztosítja ezt a jogot akár a pályázat kiírása és lefolytatása nélkül a honvédelmi – mint szakképesítésért felelős – miniszter számára. Idézem: „1. § (2) bekezdés: Az (1) bekezdéstől eltérően a szakképesítésért felelős miniszter az irányítása alá tartozó intézmény számára pályázati eljárás lefolytatása nélkül is feladatként határozhatja meg az ágazatába tartozó szakképesítések tekintetében a szakmai vizsga megszervezését.” Így – ellentétben az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium jogértelmezésével, és szem előtt tartva a HM-szakképesítések érdekeit – a honvédelmi miniszternek ebben a rendeletben joga van a vizsgáztatási feladatok meghatározására pályázat lefolytatása nélkül is. Ezt az álláspontunkat, csak hosszas szakmai vita után fogadták el.

További javaslatként merült fel részükről a rendelet hatályában érintett szervezetek illetékességére vonatkozó 1. § (1) bekezdésének törlése. Tekintettel a bekezdésben szereplő, a HM-szakképesítések irányításába és a képzési feladatok fejlesztésbe bevont KJGY szervezetek, valamint a beiskolázási feladatok koordinálásába bevont HM és MH szervezetek feladatainak rögzítését szolgáló megfogalmazásra – melyet továbbra is fontosnak tartottunk – nem tudtuk elfogadni a törlésre vonatkozó javaslatot, mivel az ellenkezik a HM-tárca érdekeivel. Beépítésre került a rendelet 1. § (4) bekezdése és a hozzátartozó 5. számú melléklet, valamint a hatálybalépítéssel kapcsolatos 3. § szövegszerkezete, és így került megfogalmazásra a hatályon kívül helyezéssel foglalkozó 4. §.

Az Europass bizonyítványok tartalmának kezeléséhez szükséges „a szakképzésről” szóló 1993. évi LXXVI. törvény 10. § (1) g) pontja értelmében a szakmai és vizsgakövetelményekhez kötelező elemként előírt – a tervezet 7-es számú mellékletében szereplő – szakmai bizonyítvány kiegészítőlap kitöltésére vonatkozó rendelkezés, így ennek a mellékletnek a törlésére vonatkozó javaslatot nem vettük figyelembe.

A rendelet-tervezet ismételt köröztetése és a tárcaközi egyeztetések

Az így kialakult szövegtervezetet 2008. május 13-án küldtük meg ismételt köröztetésre a HM Jogi Főosztály részére, akik ezt a feladatot rendkívül rövid idő alatt végezték el és május végére már az újabb véleményeket is visszakaptuk az érintett minisztériumoktól.

Várható volt, hogy több ponttal kapcsolatban is kapunk még újabb észrevételeket, miután a HM szakmai érdekeiből adódóan nem minden javaslat került bedolgozásra. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium nem tett további észrevételt, a többiek viszont annál jobban ragaszkodtak az eredeti álláspontjukhoz. A Szociális és Munkaügyi Minisztérium továbbra is kérte a rendelet-tervezet teljes terjedelmére vonatkozóan a

„Honvéd zászlós szakképesítés” esetében következetesen alkalmazott³-as felső index jelölés eltörlését, melyet el is végeztünk ismételt kérésüknek megfelelően. A munkavédelmi kompetenciák szükség szerinti beépítését csak többszöri egyeztetés eredményeként sikerült elfogadtatni.

A „Honvéd tiszthelyettes I-es” szakképesítés „Szerelő ágazat” esetében az emelőgépek kezelésére vonatkozóan – köztes megoldásként – a 3. számú melléklet VII. Egyebek pontjába a következő megfogalmazás került felvételre: „Az 52 863 01 1000 00 00 azonosító számú, Honvéd tiszthelyettes I. (szerelő ágazat harcjármű szerelő) megnevezésű szakképesítésnél a 2178-06 Szerelő ágazat, harcjárműszerelő ágazati szaktevékenységek esetében, az emelőgépek (csörlő, daru) kezelése az előírt kezelői jogosultság meglétéhez kötött”.

A preambulumban teljes szövege az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium véleményének részleges figyelembe vételével és a második levelükben szereplő javaslatok alapján történt meg, nevezetesen „a szociális és munkaügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 170/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § g) pontjában meghatározott feladatkörében eljáró szociális és munkaügyi miniszterrel egyetértésben” szövegrész beszúrása. A minisztérium javaslata még egy apró stilisztikai pontosítást tartalmazott a rendelet 3. § (3) bekezdésére vonatkozóan, amit szintén beépítettünk.

Két esetben továbbra is eltért a véleményünk. Az egyik a korábban már említett 7-es számú melléklet, mely a bizonyítvány kiegészítőire vonatkozóan jelentetett volna meg intézkedést és a minisztérium a törlését javasolta. A másik a HM-főosztályok mint KJGY szervezetek megadását kifogásolta és helyette a „Honvédelmi miniszter által kijelölt szerve” fordulatot javasolta megjeleníteni. Álláspontjuk szerint „a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról” szóló 2006. évi LVII. törvény 5. §-ának értelmében a HM-főosztályok ez irányú jogait a honvédelmi miniszternek a HM SZMSZ-ben kell rendeznie. Ezzel ellentétes szabályozást fogalmaz meg „a szakképzésről” szóló 1993. évi LXXVI. törvény 10. § (1) bekezdés k) pontja, amely kötelező tartalmi elemként jelöli meg „a szakmai vizsgabizottságban való részvételre kijelölt szakmai szervezet, illetve az ágazat egészében érdekelt szakmai kamara” megnevezését, így nem tudtuk elfogadni a megküldött véleményt.

Várható volt, hogy e két utóbbi álláspontunkat nem fogadják el egy újabb köröztetés során sem, így a további meddő levélváltások helyett egyeztető értekezlet megszervezését kértük a HM Jogi Főosztálytól. Az első egyeztetésre 2008. június 2-án került megtartásra, ahol az érintett tárcák (IRM, SZMM, HM) képviseltették magukat. A kamarák előterjesztésében – figyelembe véve a Szociális és Munkaügyi Minisztérium jelenlévő képviselőjének álláspontját és „a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról” szóló 2006. évi LVII. törvény vonatkozó paragrafusát – „a Honvédelmi Minisztérium miniszter által kijelölt szerve

megfogalmazás⁹⁹ került elfogadásra, amit később a kabinetfőnök is jóváhagyott, illetve közös megegyezés eredményeként törlésre került a tervezetben szereplő 7-es számú melléklet. Úgy tűnt, hogy az értekezlet végeztével kialakított szövegtervezet az újabb ellenőrzést követően jóváhagyásra kerülhet az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium és a Szociális és Munkaügyi Minisztérium által, és kezdeményezhetjük a rendelet megjelentetését.

Sajnálatos módon a Szociális és Munkaügyi Minisztériummal kialakított, az emelőgépek üzemeltetésére vonatkozó, álláspontunk nem felelt meg az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium szakembereinek. Ők ragaszkodtak a konkrét szakképesítés bemeneti követelményként történő megadásához és nem járultak hozzá a feladatprofilban zárójelben szereplő daru kifejezés törléséhez sem, amely pedig megoldhatta volna problémát. Most már a két véleményező minisztérium szakemberei között alakult ki egy újabb parttalan vita, amely miatt ismételten egyeztető értekezletet kellett összehívni június 18-án. A megjelentek most már végleg lezárhatták a rendelet előkészítésének folyamatát. Közös megegyezés alapján törlésre került a feszültséget okozó, az emelőgépek hatálya alá tartozó daru kifejezés, így mintegy féléves egyeztetés eredményeként elkészülhetett a HM-szakképesítéseket kiadó HM szakmai és vizsgakövetelmény-rendelet-tervezet.

A tervezetet a honvédelmi miniszter július 3-án aláírta és elküldte egyeztetésre a szociális és munkaügyi miniszter asszony részére, aki július 10-én jóváhagyta. Az aláírt dokumentumot 2008. július 11-én adtuk a Miniszterelnöki Hivatalba, ahol újabb ellenőrzést követően a Magyar Közlöny 2008. évi 105. számában jelenhetett meg „a honvédelmi miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról” szóló 17/2008. (VII. 18.) HM rendelet. A 6-os számú mellékletben szereplő szakmai ismeretek típusai és a szakmai készségek szintjei – a közlönyszerkesztők hibájából – hiányosan jelentek meg, ezért vált szükségessé az alaprendeletet kiegészítő „a honvédelmi miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló 17/2008. (VII. 18.) HM rendelet módosításáról” szóló 19/2008. (VIII. 14.) HM rendelet megjelentetése a Magyar Közlöny 2008. évi 119. számában.

ÖSSZEGZÉS – MŰKÖDÉSI ENGEDÉLYEK MEGKÉRÉSE

A 2008 szeptemberi iskolarendszerű HM-képzések jogszerű indításához elengedhetetlen feltétel volt az MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola és fenntartójának részéről, hogy a szék- és telephely szerinti illetékes főjegyzőségektől megszerezze a működési engedélyeket, míg az iskolarendszeren kívüli képzésekhez a Közép-Magyaror-

9 „a Honvédelmi Minisztérium miniszter által kijelölt szerve”: Az érintett Kamarai Jogkört Gyakorló szervezetek meg nem adásból eredő szabályozatlanságot csak jóval később, a működési engedély megkérési folyamatot követően a Honvédelmi Közlöny 2008. évi 18. számában kihirdetett, „A honvédelmi miniszter hatáskörébe tartozó szakképzésről és a szakmai vizsga szervezéséről” szóló 97/2008. (HK 18.) HM utasítás megjelentetésével lehetett csak feloldani.

szági Regionális Munkaügyi Központ regisztrációs engedélyét. Ez egy rendkívül feszített folyamat volt, hiszen nagymértékben függött az eddig bemutatott alapító okirat, a szakmai és vizsgakövetelmény rendelet és az iskolai alapidokumentumok elkészítésétől és az érintett hatóságokkal történő jó kapcsolattartástól.

A főjegyzőségekkel 2008 februárjában és márciusában történt meg a kapcsolatfelvétel. Ebben az időszakban előzetes egyeztetéseket folytattunk Pest Megye és Jász-Nagykun-Szolnok Megye illetékes szakemberével, és tájékoztattuk a várható változásokról. Az egyeztetéseket követően személyes megbeszélés is történt. Pest Megye szakértőjével április 04-én egyeztettünk, ahol a HM Személyzeti Főosztály ügyintézője mellett az iskola is képviseltette magát. Az egyeztetés során áttekintettük az alapító okiratra vonatkozó változtatási elképzeléseinket. A megbeszélés eredményeként az április 08-i, az alapító okiratot módosító, értekezleten már egy letisztult és a főjegyzőséggel előzetesen egyeztetett javaslat kerülhetett a HM értekezleten megjelenő kollégák elé. Az április 04-i egyeztetés további tárgyát képezte a működési engedélyhez csatolandó dokumentumok listájának meghatározása, melyet szabályoz ugyan „a nevelési-oktatási intézmények működéséről” szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 6. számú melléklete, de a korábbi működési engedélyre hivatkozva kaphattunk volna engedélyt.

A csatolandó dokumentumok listája:

- az MH KPTSZI módosított alapító okirata;
- a Körzeti Földhivatal Szentendre által kiállított az MH KPTSZI székhely, tulajdoni lap másolata;
- az iskola „Nevelési és pedagógiai program”-ja;
- „NÉVJEGYZÉK” a Pedagógusi és a pedagógusok munkáját segítő állományról;
- az oktatott szakképesítések szakmai programjai;
- az iskolában dolgozók iskolai végzettséget igazoló bizonyítványok hitelesített másolatai;
- „Tantárgy- és óraelosztás” az új képzéshez;
- a HM által kiállított „Törzskönyvi nyilvántartó lap”;
- a gazdálkodás feltételeit biztosító és az MH KPTSZI, valamint a MH Központi Kiképző Bázis között létrejött „Kötelezettségvállalás”;
- „Szakértői vélemény” az MH KPTSZI „Nevelési és pedagógiai program”-járól.

A megbeszélés után nyilvánvalóvá vált, hogy a szükséges dokumentumokat a fenntartó – az iskolával szorosan együttműködve – csak az alapító okirat, valamint a szakmai és vizsgakövetelményre vonatkozó rendelet párhuzamos előkészítésével képes megoldani. Ezért került megtartásra, együttműködve a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézettel, az április 24-i központi fenntartói felkészítés az iskolában. A felkészítésen az iskola előtt álló feladatokat, a felnőttképzési dokumentumok elkészítésének rendjét, valamint a már létező központi programokra épülő szakmai programok elkészítésének menetét ismertettük az iskola állományával.

Miközben májusban és júniusban az oktatókkal együttműködve és többszöri egyeztetés eredményeként zajlott a szakmai program előkészítése, addig május 9-én lezajlott az iskola alapító okiratát módosító második értekezlet. Az értekezleten kialakult az a tervzet, amelyből június végére, a köröztetés után, már csak a szakmai és vizsgakövetelményre vonatkozó HM rendelet száma hiányzott. Annak beírását követően készen állt a miniszteri aláírásra és a kihirdetésre.

A tanárkollégák nyomtatott formában leadták javaslataikat a szakmai programhoz, ezért szükségessé vált az adatok Excel táblázatba történő beírása, hiszen az alapul szolgáló központi program is ebben a formátumban állt rendelkezésünkre. A feladat elvégzésére a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet ebben a feladatban jártas munkatársát kértük fel, miután ő részt vett a HEFOP 3.2.1 „Új szakképzési szerkezet” alprogram keretében a HM-szakképesítések dokumentumainak kidolgozásában. A kapott megbízást – annak rendkívüli összetettsége miatt –, még ő is csak 2008 júliusának első hetére tudta elvégezni.

Június elejére már csak pár kérdés maradt tisztázatlan a szakmai és vizsgakövetelmény rendeletével kapcsolatban, de ezek már lényegileg nem érintették annak tartalmát, így megkezdhattuk az iskola „Nevelési és pedagógiai program”-jának módosítását. Az első átdolgozást a HM Személyzeti Főosztály oktatási szakembere készítette el, majd ezt követően július első hetében több alkalommal, az iskola szakembereivel történt egyeztetést követően alakult ki a végleges változat, melyet a nevelőtestület – természetesen még a szakmai és vizsgakövetelmény rendelet és az alapító okirat határozat száma nélkül –, a 2008. július 9-ei nevelőtestületi értekezleten elfogadott. A „Nevelési és pedagógiai program”-ot július 10-én ebben a formában adtuk át a felkért szakértő részére szakértői véleményezésre.

Közben lezárult a szakmai és vizsgakövetelmény rendeletének hosszadalmas tárcaközi egyeztetése is, ezért a honvédelmi miniszter július 3-án aláírhatta és megküldhette azt a szociális és munkaügyi miniszter részére, aki július 10-én jóváhagyta a rendeletet. Ezt követően július 11-én küldtük át a rendeletet a Miniszterelnöki Hivatal részére megjelentetésre, amely 15-én már a rendelet számát is meg tudta adni a részünkre. Ettől kezdve felgyorsultak az események, hiszen azonnal be lehetett írni az alapító okiratba a rendelet hiányzó számát és fel lehetett terjeszteni jóváhagyásra, melyet a miniszter úr a szakmai és vizsgakövetelmény rendelet kihirdetésének napján, július 18-án aláírt. Ezzel párhuzamosan – még a szakértői vélemény elkészítése előtt – sor kerülhetett a „Nevelési és pedagógiai program” kiegészítésére, sokszorosítására és az iskolaigazgató általi aláírására. Az aláírás és a szakértői vélemény átadása szintén július 18-án történt meg.

A fenntartó a szakértői vélemény birtokában 2008. július 22-én jóváhagyta az iskola új, modulrendszerű, kompetencia alapú és felnőttképzési programokat is tartalmazó „Nevelési és pedagógiai program”-ját. A működési engedély kérelmét – az összes kért melléklettel együtt – Pest Megye Önkormányzat főjegyzőjének 2008. július 23-án, míg Jász-Nagykun-Szolnok Megye Önkormányzat megyei aljegyzőjének 2008. július

24-én adtuk át. Így a harminc napos ügyintézési határidő mellett is biztosított volt, hogy a főjegyzői vizsgálat eredményeként az MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola 2008. szeptember 01-jétől a jogszabályoknak megfelelően – a székhelyen és a telephelyen egyaránt – érvényes működési engedéllyel kezdhesse meg a munkáját.

A működési engedély kiadásához – az 1/2006 OM rendelet értelmében – szükséges közlemény¹⁰ a központi programok kiadásáról, csak a HM Jogi Főosztályhoz 2008. július 7-én megküldött és a honvédelmi miniszter által később aláírt változat formájában volt bemutatható a főjegyzőségen, hiszen az, a Honvédelmi Közlöny 2008. évi 14. számában, 2008. szeptember 12-én került csak kihirdetésre. A főjegyzőségek, a szakértői vizsgálat során a működési engedély kiadását korlátozó, akadályozó hiányosságot nem tapasztaltak, ezért az iskola működését: Pest Megye Önkormányzatának főjegyzője a 2543-6/2008 számon és 2008. augusztus 27-i keltezéssel, Jász-Nagykun-Szolnok Megye Önkormányzat megyei aljegyzője a 1305-5/2008 számon és 2008. augusztus 26-i keltezéssel engedélyezte. A döntésekkel kapcsolatban az érintett felek nem nyújtottak be fellebbezést, így az automatikusan jogerőre emelkedhetett.

Az iskolai rendszerű képzéseinkre, illetve az érvényes működési engedélyünkre alapozva indítottuk el a felnőttképzési regisztrációt is. Kérelmünket a Közép-Magyarországi Regionális Munkaügyi Központ, Engedélyezési Osztályán 2008. augusztus 29-én adtuk be. A korábban megkezdett párhuzamos egyeztetés eredményeként, sürgős eljárás keretében – tekintettel a korábbi 13-0007-07 engedélyezési számra – még aznap kiállították a szükséges adatmódosításokat tartalmazó engedélyt.

A HEFOP 3.2.1 „Új szakképzési szerkezet” alprogramban 2005. év elején megkezdett átalakítási folyamat eredményeként, követve a magyar szakképzés átalakítási folyamatát, annak részeként, megszülethetett az az új modulrendszerű és kompetencialapú követelményeket tartalmazó „a honvédelmi miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról” szóló 17/2008. (VII. 18.) HM rendelet, melyre építve, az iskolai alapidokumentumok és az iskolai rendszerű programok átalakításával és azok bázisán, a működési engedélyek és a felnőttképzési regisztráció birtokában, az MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola 2008. szeptember 01-én, iskolai- és iskolarendszeren kívüli felnőttképzési rendszerben egyaránt megkezdhetette a jogszabályoknak megfelelő működését.

10 Közlemény: A központi programok kiadásáról szóló közlemény a 99/2008. (HK 14.) számon „A katonai szakképesítések központi programjainak (tanterveinek) kiadásáról” névvel került kihirdetésre.